

Sanja Čović Jurčević, mag. iur.*

POREDBENA ANALIZA PRAVNOG UREĐENJA POSTUPKA OVRHE NA NOVČANIM SREDSTVIMA U HRVATSKOM I NJEMAČKOM ZAKONODAVSTVU

UDK / UDC: 347.952 (497.5 + 430)

004 (497.5 + 430)

336 (497.4 + 430)

DOI: 10.31141/zrpf.2025.62.157.439

Pregledni znanstveni rad / Review paper

Primljeno / Received: 30.10.2024.

Cilj je ovoga rada prikazati i raspraviti postupak ovrhe na novčanim sredstvima na temelju vjerodostojne isprave u pravu Republike Hrvatske, uz komparativni osvrt na relevantne odredbe i uređenje tog postupka u njemačkom zakonodavstvu. Poseban naglasak stavlja se na promjene koje je donio Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona iz 2020. godine u odnosu na elektroničku ovrhu, tj. elektronifikaciju ovršnog postupka. Razmatra se i uloga Financijske agencije u provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, pri čemu se određuju njezin normativni okvir i način postupanja. Nadalje, daje se analiza relevantnih pravnih normi u njemačkom zakonodavstvu koje uređuju predmetni postupak. U zaključnom dijelu rada ukazuje se na rezultate provedene komparacije hrvatskog i njemačkog zakonodavstva.

Ključne riječi: *ovrha na novčanim sredstvima, elektronička ovrha, Financijska agencija, Zwangsvollstreckung, Kontopfändung*

1. UVOD

Zakonodavac je Izmjenama i dopunama Ovršnog zakona iz 2020. godine¹ proveo izmjene i dopune pojedinih općih odredbi u odnosu na dostavu, troškove postupka, primanja koja su izuzeta iz ovrhe, odgodu i obustavu ovrhe te na odredbu o ovrsi na nekretninama. Uz navedeno, izvršene su značajne promjene u vidu elektronifikacije odnosno digitalizacije ovršnog postupka, posebno ovršnog postupka na temelju vjerodostojne isprave. Navedene izmjene učinjene su s ciljem pojednostavljenja i moderniziranja ovršnog postupka uvođenjem elektroničke

* Asistentica na Katedri za građansko procesno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu, Domovinskog rata 8, Split, Republika Hrvatska, e-mail: sanja.covic.jurcevic@pravst.hr, ORCID ID:0000-0002-1926-2831.

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, Narodne novine, br. 131/2020, dalje u tekstu: ZID OZ/20.

komunikacije i elektroničkih obrazaca, sve kako bi ovršni postupak bio jasniji, dostupniji i transparentniji za sve stranke i sudionike u ovršnom postupku.²

Člankom 1. ZID OZ/20 izvršene su intervencije u odredbe o dostavi, slijedeći u tome trendove elektrifikacije postupka koji su već zahvatili parnično i izvanparnično postupanje. Tako je općenito propisana elektronička komunikacija u postupku ovrhe i osiguranja, uz primjenu pravila o dostavi u parničnom postupku (čl. 8. st. 9. OZ, čl. 1. ZID OZ/20).³ Upravo radi usklađenja s pravilima o dostavi u parničnom postupku, uz navedeno, uređuje se komunikacija sudionika u postupku koji su obveznici elektroničke komunikacije u elektroničkom obliku putem informacijskog sustava ili na drugi odgovarajući način, i to primjenom pravila o dostavi u parničnom postupku.⁴ Također je izmijenjena uloga javnih bilježnika u ovršnom postupku. Naime, sada javni bilježnici nastupaju u ovršnom postupku u ulozi povjerenika suda.⁵

2. ELEKTRONIČKA OVRHA

Iako ZID OZ/20, koji je donesen po hitnom postupku i stupio na snagu 28. studenoga 2020., ne broji mnogo članaka, uvedene su značajne promjene glede

² Vlada Republike Hrvatske, kao ovlašteni podnositelj, predložila je u studenome 2020. godine donošenje Izmjena i dopuna Ovršnog zakona i to po hitnoj proceduri. Obrazlažući navedeno uočenim posljedicama nastupa posebnih okolnosti epidemije bolesti COVID-19 na materijalnopravne i procesnepravne odnose koji nastaju u tijeku i u povodu ovršnih postupaka i postupaka osiguranja predlažu se mjere pojačane zaštite dostojanstva dužnika (ovršenika) kao i mjere koje će osigurati da se ovršni postupak i postupak osiguranja provodi elektroničkim putem brzo i efikasno uz što manje troškova. Vidjeti: Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona s Konačnim prijedlogom Zakona, od 19. studenoga 2020., str.1. dostupno na: https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2020-11-19/113605/PZE_69.pdf (30.09.2024.)

³ Aras Kramar, S., *Ovrha na temelju vjerodostojne isprave prema noveli Ovršnog zakona iz 2020. godine*, Pravo i porezi, br.12/20., 2020., str. 17. U tom smislu treba istaknuti da su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2019. godine (Narodne novine, br. 70/2019) propisane bitne promjene kada je riječ o dostavi u elektroničkom obliku u redovnom parničnom postupku. Pritom je elektronička komunikacija u parničnom postupku detaljno razrađena Pravilnikom o elektroničkoj komunikaciji (Narodne novine, br. 139/2021, 27/2023, 39/2024, 36/2024).

⁴ Vidjeti više u: Šago, D.; Boban, M., *Neki aspekti novina u elektroničkoj komunikaciji pred sudovima*, Zbornik radova s V. međunarodnog savjetovanja „Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća“, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, 2019., str. 471-498.

⁵ Zakonodavac je u navedeno bio primoran intervenirati nakon odluka Suda Europske unije u predmetima Ibrica Zulfikarpašić protiv Slavena Gajera (Presuda od 9. ožujka 2017., C-484/15, EU:C:2017:199) i Pula parking d.o.o. protiv Svena Klause Tederahna (Presuda od 9. ožujka 2017., C-551/15, EU:C:2017:193). U navedenim predmetima Sud EU zauzeo je stajalište da se javni bilježnici u pravu Republike Hrvatske ne mogu smatrati sudom u smislu Uredbe (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine (SL L 143, 30.4.2004, p. 15–39), kao ni Uredbe (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (preinak) (SL L 351, 20.12.2012, p. 1–32)-Uredbe Bruxelles I bis, jer ne provode kontradiktorni ovršni postupak.

elektronifikacije ovršnog postupka općenito, a posebno postupka ovrhe na temelju vjerodostojne isprave.⁶

2.1. Podnošenje prijedloga za ovrhu u elektroničkom obliku

Sukladno novom uređenju, što je i u skladu s Pravilnikom o obrascima u ovršnom postupku, načinu elektroničke komunikacije između sudionika i načinu dodjele predmeta u rad javnom bilježniku,⁷ prijedlog za ovrhu na temelju ovršne isprave podnosi se nadležnom sudu na propisanom obrascu. Iako navedeni Pravilnik o obrascima uređuje obrasce u ovršnim postupcima na temelju ovršne isprave i na temelju vjerodostojne isprave, većinom svojih odredaba propisuje pojedine aspekte elektroničke komunikacije u ovršnim postupcima na temelju vjerodostojne isprave.

Odredba čl. 39.a, st. 2. OZ-a izrijekom propisuje da se prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave podnosi elektroničkim putem i to putem informacijskog sustava na propisanom obrascu u strojno čitljivom obliku. Nadalje, određeno je pokretanje postupka ovrhe na temelju vjerodostojne isprave pred općinskim sudom na čijem području ovršenik ima prebivalište ili sjedište.⁸

Treba istaknuti da je čl. 39.a, st. 3. OZ-a propisana i iznimka od pokretanja postupka ovrhe na temelju vjerodostojne isprave elektroničkim putem, pa je tako određeno da kada fizička osoba podnosi prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave može fizički dostaviti na propisanom obrascu poslovnoj jedinici Financijske agencije,⁹ koja će ga elektroničkim putem u strojno čitljivom obliku proslijediti općinskom sudu na čijem području ovršenik ima prebivalište ili sjedište putem informacijskog sustava.¹⁰

⁶ Vidjeti: Marečić, A., *Postupak ovrhe na temelju vjerodostojne isprave prema noveli Ovršnog zakona*, 6. 7. 2021., dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2021B1526> (15. 9. 2024.).

⁷ Pravilnik o obrascima u ovršnom postupku, načinu elektroničke komunikacije između sudionika i načinu dodjele predmeta u rad javnom bilježniku, Narodne novine, br. 43/2021, 94/2021 (dalje u tekstu: Pravilnik o obrascima).

⁸ Dakle, prijedlozi za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave od 15. rujna 2021. godine više se ne mogu podnositi od strane ovrhovoditelja, odnosno njegova punomoćnika izravno javnom bilježniku prema izboru ovrhovoditelja, nego nadležnom općinskom sudu i to na propisanom obrascu elektroničkim putem,

⁹ Financijska agencija, pod ovim nazivom djeluje od siječnja 2002. godine, nasljednica je Zavoda za platni promet (ZAP), odnosno još starije Službe društvenog knjigovodstva (SDK, do 1993.), koja je u bivšoj državi imala isključivo pravo obavljati transakcije platnog prometa u tuzemstvu. Fina, kao institucija u vlasništvu države, nasljeđuje prava, obveze i imovinu ZAP-a te nastavlja oblikovati svoju poslovnu politiku u tržišnom okruženju, bez monopolističke pozicije, dalje u tekstu: FINA, dostupno na: <https://www.fina.hr/tko-smo> (6. 9. 2024.).

¹⁰ Aras Kramar, S., *op.cit.* u bilj. 3., str. 17.

2.1.1. Aplikativni sustav za podnošenje prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave (e-Ovrhe)

Dana 15. rujna 2021. godine uspostavljen je aplikativni sustav za podnošenje prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave općinskim sudovima (e-Ovrhe), sve u skladu s OZ-om i Pravilnikom o obrascima. Tako aplikativni sustav e-Ovrhe omogućuje ovrhovoditeljima podnošenje prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave na propisanom, standardiziranom elektroničkom obrascu u strojno čitljivom obliku, zatim praćenje statusa predmeta, pribavljanje potvrda o pravomoćnosti i ovršnosti rješenja o ovrsi te slanje rješenja o ovrsi na provedbu Fini.

Da bi ovrhovoditelji mogli pristupiti, odnosno koristiti sustav e-Ovrhe, moraju imati elektroničku vjerodajnicu visoke razine sigurnosti (čl. 5. Pravilnika o obrascima) te odgovarajući kvalificirani potpisni certifikat (čl. 6. stavak 1. Pravilnika o obrascima).¹¹

Također je za potrebe *velikih ovrhovoditelja*, tj. pravnih osoba koje redovito podnose veliki broj prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave, omogućen prijenos podataka iz njihovih informacijskih sustava u aplikativni sustav e-Ovrhe putem tzv. API-ja za velike ovrhovoditelje.¹²

Hrvatska javnobilježnička komora omogućila je korisnicima aplikativnog sustava e-Ovrhe dodatnu uslugu automatske naplate troškova javnih bilježnika. U sklopu te dodatne usluge moguće je na brz i jednostavan način otvoriti e-račun te uplatiti novčana sredstva, a svaka će transakcija biti izvršena odmah. Usluga je sigurna, jednostavna za korištenje te dostupna svima koji imaju račun otvoren na svoje ime u jednoj od poslovnih banaka u Republici Hrvatskoj.¹³

2.2. Povjeravanje u rad javnom bilježniku kao povjereniku suda

Novine u reformiranom sustavu ovrhe na temelju vjerodostojne isprave sastoje se i od propisivanja položaja javnih bilježnika kao povjerenika suda te jedinstvene naknade koja se određuje prema vrijednosti zahtjeva za postupanje javnih bilježnika, a smatra se dijelom troška ovrhe.

Odredbom čl. 39.a, st. 4. OZ-a, a u vezi s čl. 8. Pravilnika o obrascima, propisano je da se prijedlozi za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave automatski povjeravaju u rad javnim bilježnicima kao povjerenicima suda ravnomjerno, po abecednom redu njihovih prezimena, prema pravilima o službenom području i sjedištu javnih bilježnika.

¹¹ Vidjeti Priručnik za korištenje sustava e-Ovrhe za ovrhovoditelje, verzija 2.0., travanj 2023., dostupno na: <https://usluge.pravosudje.hr/about/e-ovrhe/Korisnicki.prirucnik.pdf> (20. 9. 2024.)

¹² Vidjeti <https://e-ovrhe.pravosudje.hr/#/home> (20. 9. 2024.)

¹³ Vidjeti <https://portal.vaco.hr/> (21. 9. 2024.)

Sukladno Zakonu o javnom bilježništvu,¹⁴ na javnog bilježnika kao povjerenika suda na odgovarajući se način primjenjuju pravila koja uređuju postupak u kojemu mu je povjereno obavljanje određenih poslova, posebice pravila o dostavi, izuzeću i dr.¹⁵

2.3. Postupanje javnog bilježnika po prijedlozima za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave

Člankom 278. OZ-a određeno je da javni bilježnik kao povjerenik suda odlučuje o prijedlogu za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave u skladu s odredbama OZ-a, te je odredbom čl. 281. OZ-a propisano postupanje javnog bilježnika kao povjerenika suda.

Ako javni bilježnik ocijeni da je prijedlog za ovrhu dopušten i uredan,¹⁶ poslat će prijedlog za ovrhu ovršeniku te ga obavijestiti da može u roku od 15 dana ispuniti svoju obvezu prema ovrhovoditelju. U toj obavijesti ovršeniku javni bilježnik mora: (1) upozoriti ovršenika da će protiv njega izdati rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ako u zakonskom roku ne izvrši obvezu iz prijedloga za ovrhu; (2) uputiti ovršenika da protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ima pravo izjaviti prigovor u skladu s OZ-om, u kojem će slučaju sud ukinuti rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave u dijelu u kojemu je određena ovrha i postupak nastaviti u parnici te (3) uputiti ovršenika da spor s ovrhovoditeljem pokuša riješiti izvansudskim putem.¹⁷ Obavijest opisana sadržaja javni bilježnik mora „otpremiti“ na adresu upisanog sjedišta, odnosno adresu prebivališta ili prijavljenog boravišta ili na drugo prijavljeno mjesto ili način na koji mu se dostava može obaviti u skladu s općim odredbama čl. 8. OZ-a o dostavi, osim kad se ona obavlja elektroničkim putem, u kojem bi se slučaju ta obavijest trebala dostaviti tim putem.¹⁸

Pod pretpostavkom „otpreme“ prijedloga za ovrhu i obavijesti ovršeniku te ako ovrhovoditelj, nakon toga, u roku od 15 dana ne povuče prijedlog za ovrhu, javni bilježnik će donijeti rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave i dostaviti ga strankama.¹⁹ Pritom treba uzeti da zakonodavac pod nespretnim izrazom „otprema“ prijedloga za ovrhu te obavijesti ovršeniku podrazumijeva njihovu „dostavu“ u skladu s općim odredbama čl. 8. OZ-a o dostavi u ovršnom postupku.²⁰

¹⁴ Zakon o javnom bilježništvu, Narodne novine, br. 78/1993, 29/1994, 162/1998, 16/2007, 75/2009, 120/2016, 57/2022, dalje u tekstu: ZJB.

¹⁵ Vidjeti primjerice čl. 157., 159 i 160. ZJB-a.

¹⁶ Za razliku od dosadašnjeg normativnog rješenja, odnosno postupanja, nakon što bi javni bilježnik ocijenio da je prijedlog za ovrhu dopušten i osnovan, donio bi rješenje o ovrsi. Međutim, novim uređenjem, prvo će prijedlog za ovrhu poslati ovršeniku uz obavijest da može u roku od 15 dana ispuniti svoju obvezu prema ovrhovoditelju.

¹⁷ Čl. 281. st. 2. OZ-a.

¹⁸ Čl. 281. st. 3. OZ-a.

¹⁹ Čl. 281. st. 4. OZ-a.

²⁰ Aras Kramar, S., *Elektronička ovrha*, Pravo i porezi, br. 9/21., 2021., str. 16.

Ako javni bilježnik ocijeni da je prijedlog za ovrhu dopušten i uredan, on će donijeti i dostaviti strankama rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave najkasnije u roku od 30 dana, računajući od isteka roka od 15 dana u kojem bi ovrhovoditelj mogao povući prijedlog za ovrhu. S druge strane, ako javni bilježnik ocijeni da prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave nije dopušten ili uredan, proslijedit će predmet nadležnom sudu radi donošenja odluke, sukladno čl. 281. st. 5.,²¹ i to najkasnije u roku od 30 dana od dana zaprimanja prijedloga za ovrhu, sve sukladno čl. 281. st. 7.²²

Međutim, u praksi se postavilo pitanje što s neurednim prijedlozima za ovrhu. Prema naprijed navedenom zakonskom uređenju, javni je bilježnik dužan takav prijedlog proslijediti nadležnom sudu, no takvo rješenje poprilično je neživotno, nelogično i suviše formalno. Uočavamo da navedena odredba nije usklađena s promjenom uloge javnih bilježnika u ovršnom postupku. Držimo da bi na ovom mjestu trebalo doći do podredne primjene odredbe čl. 109. ZPP-a, odnosno da bi javni bilježnik prvo trebao pozvati ovrhovoditelja na ispravak/dopunu prijedloga u danom roku, a tek protekom toga roka, predmet dostaviti nadležnom sudu.²³

2.4. Postupanje javnog bilježnika po prigovoru ovršenika protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave

Kako je prethodno navedeno, te javni bilježnik donese rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave (ako su ispunjene sve prethodno navedene pretpostavke za njegovo donošenje), ovršenik može podnijeti prigovor protiv tog rješenja i to javnom bilježniku koji ga je izdao u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana, osim ako ne pobija samo odluku o troškovima postupka.²⁴ Ako se rješenje pobija samo u dijelu kojim je određena ovrha može se pobijati samo iz razloga zbog kojih se rješenje o ovrsi na temelju ovršne isprave može pobijati žalbom.²⁵

²¹ Vidjeti: Županijski sud u Varaždinu, posl. br. Gž Ovr-701/2021-2, od 15. 12. 2021.

²² Međutim, s obzirom na propisani rok, sporna bi bila odluka Županijskog suda u Bjelovaru, posl. br. Gž Ovr-44/2022-2, od 1. 2. 2022., koja konstatira da: “Činjenica da javni bilježnik nije donio rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave u zakonskom roku od 30 dana ne utječe na valjanosti odnosno zakonitost tog rješenja.”

²³ Tako Kemec, N., *E-ovrha u praksi javnih bilježnika*, str. 12., dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2022B1632> (25. 9. 2024.).

²⁴ Odredbe čl. 282. OZ-a o prigovoru protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave nisu bile predmetom ZID OZ/20. Ovršenik može podnijeti prigovor protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave javnom bilježniku koji ga je izdao (st. 1). Nadalje, javni bilježnik kojem je podnesen nepravodoban, nedopušten ili neobrazložen prigovor protiv rješenja koje je izdao proslijedit će spis radi donošenja odluke nadležnom sudu koji će donijeti rješenje o odbacivanju takva prigovora (st. 2.). Javni bilježnik kojem je podnesen pravodoban, dopušten i obrazložen prigovor protiv rješenja koje je izdao proslijedit će spis radi provedbe postupka u povodu prigovora nadležnom sudu koji će u povodu takva prigovora donijeti odluke iz članaka 57. i 58. OZ-a (st. 3.).

²⁵ Na ovom mjestu zakonodavac izričito upućuje na primjenu žalbenih razloga koji se odnose na rješenje o ovrsi na temelju ovršne isprave, vidjeti čl. 50. OZ-a.

Međutim, otvara se pitanje na koji će način ovršenik koji nije obveznik elektroničke komunikacije podnositi prigovor protiv rješenja o ovrsi nakon stupanja na snagu ZID OZ/20. Naime, odredbe čl. 39.a, st. 2. i 3. OZ-a propisuju samo podnošenje prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave elektroničkim putem. Nadalje, i Pravilnik o obrascima propisuje samo podnošenje prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave elektroničkim putem. Polazeći od odgovarajuće primjene odredaba Zakona o parničnom postupku²⁶ te općih odredba čl. 8. OZ-a o dostavi (u elektroničkom obliku), treba zaključiti da će ovršenik, ako pripada kategoriji obveznih sudionika elektroničkog pravnog prometa²⁷ to činiti elektroničkim putem. Uz to, prigovore protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave podnositi će elektroničkim putem i oni ovršenici koji su suglasni s takvim načinom elektroničke komunikacije.²⁸ Dakle, namjera ZID OZ/20 i Pravilnika o obrascima bila je da se pojednostavi postupak ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, no treba primijetiti da Pravilnik ne sadržava odgovarajuće obrasce za podnošenje prigovora protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, upravo za ovršenike koji nisu obveznici elektroničke komunikacije niti su na istu pristali.²⁹

U okolnostima kad je javnom bilježniku podnesen nepravodoban, nedopušten ili neobrazložen prigovor³⁰ protiv rješenja o ovrsi koje je on izdao, isti će proslijediti spis nadležnom sudu radi donošenja odluke u povodu prigovora te će rješenjem odbaciti takav prigovor.³¹ S druge strane, u okolnostima kad je javnom bilježniku podnesen pravodoban, dopušten i obrazložen prigovor protiv rješenja o ovrsi koje je izdao, proslijedit će spis radi provedbe postupka nadležnom sudu.

²⁶ Tako čl. 106.a Zakona o parničnom postupku (Službeni list SFRJ 4/77, 36/77, 6/80, 36/80, 43/82, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90, 35/91, i Narodne novine br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14, 70/19, 80/22, 114/22, 155/23) određuje krug osoba i tijela koji su uvijek obvezni podnijeti podnesak u elektronskom obliku, a to su: državna tijela, državno odvjetništvo, odvjetnici, javni bilježnici, sudski vještaci, sudski procjenitelji, sudski tumači, stečajni upravitelji, povjerenici te pravne osobe. Dalje u tekstu: ZPP.

²⁷ Čl. 21. st. 1. te čl. 8. st. 9. OZ-a u vezi s čl. 106. a st. 5. ZPP-a.

²⁸ U skladu s odredbama čl. 21. st. 1. i čl. 8. st. 9. OZ-a u vezi s čl. 106. a st. 1. te čl. 133.d st. 2. i 4. ZPP-a.

²⁹ Aras Kramar, S., *op. cit.* u bilj. 20., str. 29.

³⁰ U tom smislu Županijski sud u Rijeci, posl.br. GŽ-2374/2020-2, od 2. 7. 2020. navodi: "Ovršenik je ovlašten pobijati rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave doneseno po javnom bilježniku pravovremenim prigovorom, a taj prigovor ovršenika mora biti obrazložen ukoliko se isti treba smatrati valjanim."

³¹ Vidjeti: odluku Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske, posl. br. Pž 2574/2018-2, od 19. 6. 2018.: "Kada javni bilježnik ne postupi sukladno odredbi čl. 281. st. 2. Ovršnog zakona i ne dostavi prvostupanjskom sudu ovršni prijedlog radi njegovog odbačaja, već donese rješenje o ovrsi, a spis dostavi sudu tek po prigovoru ovršenika protiv rješenja o ovrsi, prvostupanjski sud više nema ovlast odbaciti ovršni prijedlog, već mora postupiti u skladu s odredbom čl. 58. st. 3. Ovršnog zakona – staviti izvan snage rješenje o ovrsi, ukinuti provedene radnje i odrediti da se postupak nastavi kao u povodu prigovora protiv platnog naloga."

2.5. Potvrda pravomoćnosti i ovršnosti rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave

Noveliranom odredbom čl. 283. st. 1. OZ-a propisana je obveza javnog bilježnika da izda potvrdu pravomoćnosti i ovršnosti na rješenje o ovrsi koje je donio, te da isto dostavi ovrhovoditelju, ako u roku od 15 dana od isteka roka za prigovor, ne zaprimi prigovor. Dakle, prema izmijenjenoj odredbi više nije potreban poseban zahtjev ovrhovoditelja za izdavanjem potvrde pravomoćnosti i ovršnosti.³² Također, javni bilježnik može staviti na otpravak rješenja o ovrsi potvrdu o njegovoj pravomoćnosti i ovršnosti i kada je prigovor podnesen u roku od 15 dana od isteka roka za prigovor ako ocijeni da očito nije pravodoban.³³

2.6. Naknada javnog bilježnika u ovršnom postupku na temelju vjerodostojne isprave

S ciljem usklađivanja s novinama koje je unio ZID OZ/20 u postupak ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, ministar nadležan za poslove pravosuđa imao je obvezu u roku od 60 dana od stupanja na snagu, pravilnikom propisati iznose, rokove te način plaćanja naknade javnim bilježnicima u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave.³⁴

Slijedom navedenoga, Pravilnikom o naknadi i nagradi javnih bilježnika u ovršnom postupku³⁵ propisuju se iznosi, rokovi te način plaćanja naknade u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave na koju javni bilježnici kao povjerenici suda imaju pravo za obavljanje poslova u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave. Naime, javnom bilježniku u provedbi pojedinog ovršnog postupka na temelju vjerodostojne isprave, za sve radnje u tom postupku pripada jedna naknada koja se određuje prema vrijednosti zahtjeva,^{36 37} pritom kod određivanja vrijednosti zahtjeva, troškovi postupka i sporedne tražbine uzimaju se u obzir samo ako su

³² Navedeno je ranije ulazilo u predvidive troškove provedbe ovrhe.

³³ Čl. 283. st. 2. OZ-a.

³⁴ Vidjeti više u: Mandić, S., *Novosti glede naknada i nagrada javnih bilježnika u ovršnom postupku*, dostupno na: <https://informator.hr/strucniclanci/4849?hls=Novosti%2520glede%2520naknada%2520i%2520nagrada%2520javnih%2520bilje%25C5%25BEnika> (20. 9. 2024.).

³⁵ Pravilnikom o naknadi i nagradi javnih bilježnika u ovršnom postupku, Narodne novine, br. 9/2021, 18/2022, 154/2022, dalje u tekstu: Pravilnik o naknadi.

³⁶ Tako prema čl. 3. st. 1. Pravilnika o naknadi.

³⁷ Za utvrđivanje iznosa naknade prema visini zahtjeva relevantna je odredba čl. 5. Pravilnika o naknadama koja propisuje: „Za radnje javnog bilježnika u vezi zaprimanja prijedloga za ovrhu, slanja obavijesti ovršeniku, izdavanja rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ili prosljeđivanja prijedloga nadležnom sudu radi donošenja odluke, prosljeđivanja prijedloga za ovrhu nadležnom sudu kao prijedloga za izdavanje platnog naloga, donošenja rješenja o obustavi ovrhe koje je doneseno nakon rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, dostavljanja rješenja strankama te izdavanja potvrde pravomoćnosti i ovršnosti ako visina postavljenog zahtjeva iznosi do 6.600,00 eura, pripada javnobilježnička naknada u iznosu od 20,00 eura. Ako visina postavljenog zahtjeva iznosi preko 6.600,00 eura plaća se javnobilježnička naknada u iznosu od 20,00 eura i još 1 % na razliku iznad 6.600,00 eura, ali ne više od 660,00 eura.“

jedini predmet zahtjeva.³⁸ Javni bilježnik neposredno od ovrhovoditelja naplaćuje pripadajuću mu jedinstvenu naknadu te naknadu troškova.^{39 40}

ZID-om OZ/20 ukinuti su predvidivi troškovi u ovršnom postupku i to izmjenom odredbi čl. 14. st. 8. i 9.⁴¹ Dakle, ne postoji više mogućnost određivanja ili suđenja predvidivih troškova, neovisno o tome što nije izmijenjena odredba čl. 41. st. 2. i 3. OZ-a.⁴²

Stoga ako ovrhovoditelj smatra da mu u rješenju o ovrsi nisu dosuđeni svi troškovi, isti bi se trebao sa zahtjevom obratiti nadležnom sudu radi donošenja odluke o tome. U pravnoj doktrini, opravdano se ističe pogrešna praksa prvostupanjskog suda koji nakon stupanja na snagu ZID OZ/20 rješenjem dosuđuje predvidive troškove.⁴³

3. ULOGA FINACIJSKE AGENCIJE U PROVEDBI OVRHE NA NOVČANIM SREDSTVIMA

U ovom dijelu rada daje se prikaz aktualnog normativnog okvira u sustavu provedbe ovrhe na novčanim sredstvima po računu koju provodi Financijska agencija, o ulozi Fine, te načinu provedbe ovrhe na novčanim sredstvima s posebnim osvrtom na Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima.⁴⁴

³⁸ Čl. 3. st. 4. Pravilnika o naknadama.

³⁹ Čl. 4. Pravilnika o naknadama.

⁴⁰ Naknada javnih bilježnika obuhvaća nagradu za radnje glede zaprimanjem prijedloga za ovrhu, slanjem obavijesti ovršeniku, izdavanjem rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave ili prosljeđivanjem prijedloga nadležnom sudu radi donošenja odluke, prosljeđivanjem prijedloga za ovrhu nadležnom sudu kao prijedloga za izdavanje platnog naloga, donošenjem rješenja o obustavi ovrhe koje je doneseno nakon rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, dostavljanjem rješenja strankama te izdavanjem potvrde pravomoćnosti i ovršnosti ako visina postavljenog zahtjeva iznosi do 6.600,00 eura, pripada javnobilježnička naknada u iznosu od 20,00 eura. Ako visina postavljenog zahtjeva iznosi preko 6.600,00 eura plaća se javnobilježnička naknada u iznosu od 20,00 eura i još 1 % na razliku iznad 6.600,00 eura. Međutim, maksimalan iznos naknade ne može prelaziti iznos od 660,00 eura (čl. 5. Pravilnika o naknadi). Javni bilježnik na opisanu jedinstvenu naknadu ima pravo zaračunati porez na dodanu vrijednost (čl. 9. Pravilnika o naknadi).

⁴¹ Tako ako ovrhovoditelj, odnosno predlagatelj osiguranja u ovršnom prijedlogu ili prijedlogu za osiguranje zahtijeva određivanje ovrhe za troškove, dužan je u ovršnom prijedlogu ili prijedlogu za osiguranje posebno navesti za koje nastale troškove zahtijeva naknadu i njihov ukupni obračun. Također je u st. 9. propisano da za obavljanje poslova u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave javni bilježnici imaju pravo na naknadu, osim ako OZ-om nije drugačije propisano.

⁴² Čl. 41. st. 2. OZ-a: „*Rješenjem o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave sud će: 1. naložiti ovršeniku da u roku od osam dana, a u mjeničnim i čekovnim sporovima u roku od tri dana od dana dostave rješenja, namiri tražbinu zajedno s odmjerenim troškovima,...4. posebno naznačiti predvidive troškove.*“ Nadalje, st. 3. istog članka propisano je: „*Rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave mora sadržavati: ... Upozorenje ovršeniku da u slučaju namirenja tražbine u roku iz stavka 2. točke 1. ovoga članka nije dužan namiriti predvidive troškove postupka,...*“.

⁴³ Tako Kontrec, D., *Ovrha na temelju vjerodostojne isprave*, dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/ovrha-na-temelju-vjerodostojne-isprave> (28. 9. 2024.) navodi za primjer odluku Općinskog suda u Zlataru, Stalna služba u Krapini br. Povrv-104/21 od 3. ožujka 2021.

⁴⁴ Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 68/2018, 02/2020, 46/2020, 47/2020, 83/2020, 133/2020., dalje u tekstu: ZPONS/18.

3.1. Normativni okvir

Ovrhu na novčanim sredstvima po računu provodi FINA, na temelju odredaba OZ-a,⁴⁵ Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima⁴⁶ i propisa donesenih na temelju tih Zakona,⁴⁷ ali i na temelju drugih propisa⁴⁸ – izvansudski postupak.

3.2. Uloga Fine po zaprimanju rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave

Odredbom prethodno navedenoga čl. 11. Pravilnika o obrascima određena je elektronička komunikacija između ovrhovoditelja i Fine u slučaju rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave kojom je određena ovrha na novčanoj tražbini po računu. Rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave s potvrdom o pravomoćnosti i ovršnosti kojim je određena ovrha na novčanoj tražbini po računu, koje je ovrhovoditelju dostavljeno u njegov siguran elektronički poštanski pretinac u strojno čitljivom obliku, ovrhovoditelj podnosi Fini na provedbu elektroničkim putem.⁴⁹

Namjera je citiranog rješenja Pravilnika o obrascima bila da ovrhovoditelj koji je obvezni sudionik elektroničke komunikacije odnosno koji je pristao na elektroničku komunikaciju podnošenjem prijedloga za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave elektroničkim putem, na jednak način, elektroničkim putem podnosi rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave kojim je određena ovrha na novčanoj tražbini po računu na provedbu Fini. Međutim, čl. 5. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o obrascima propisano je da ovrhovoditelj može iznimno podnijeti rješenje o ovrsi i/ili priloge rješenju Fini na provedbu u fizičkom (papirnatom)

⁴⁵ Na ovom mjestu potrebno je navesti i Zakon o izmjenama Ovršnog zakona iz 2022. godine, Narodne novine, br. 114/2022, koji je donesen kao posljedica ulaska Republike Hrvatske u europodručje 1. siječnja 2023. godine, čime je euro postao službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u Republici Hrvatskoj. Također treba naglasiti i posljednje zadiranje u Ovršni zakon i to Odluku i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-I-331/2021 i dr. od 19. prosinca 2023., kojom se pokreće postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom te se ukidaju članci 46. stavak 3. i 72. stavak 3. Ovršnog zakona (Narodne novine, broj 112/12., 25/13., 93/14., 55/16., 73/17., 131/20. i 114/22. – Odluka i rješenje USRH, br.: U-I-331/2021 i dr. od 19. 12. 2023., 6/2024, dalje u tekstu: OZ.)

⁴⁶ Sukladno čl. 2. ZPONS-a/18: „Ovrhu na novčanim sredstvima po računu ovršenika provodi Financijska agencija, Hrvatska narodna banka i banke.“

⁴⁷ Na ovom mjestu potrebno je istaknuti Pravilnik o tehničkim uvjetima za provedbu Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 89/2018, 46/2022, 155/2022., kojim su uređeni tehnički uvjeti koje su Fina i banke dužne osigurati za međusobnu razmjenu podataka, kao i tehnički uvjeti za podnošenje osnove za plaćanje elektroničkim putem. Fina daje naloge za izvršenje osnove za plaćanje, kao i druge naloge za postupanje u obliku elektronički potpisane poruke, koja sadržava podatke potrebne banci za postupanje po nalogu. Isto tako, banka odgovara na prethodno dostavljenu poruku Fine elektronički potpisanom porukom (čl. 1. st. 1.-3.).

⁴⁸ Vidjeti više u: Sirovica, M., *Uloga FINA-e u ovrsi na novčanim sredstvima – aktualni normativni okvir (I.)*, Pravo i porezi, br. 2/20, 2020., str. 63-71.

⁴⁹ O ranijem uređenju vidjeti: Dika, M.; Garac, S.; Matko-Ruždjak, J.; *Novine u ovršnom pravu: Nov Ovršni zakon (NN 112/2) i pročišćeni tekst o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN 91/10, 112/12)*, Zagreb, Organizator d.d., 2004., str. 15-20.

obliku ako ne postoje tehničke mogućnosti za podnošenje elektroničkim putem u strojno čitljivom obliku iz sigurnoga elektroničkog poštanskog pretinca.⁵⁰

3.3. Očevidnik i davanje podataka iz očevidnika

Očevidnik redosljeda osnova za plaćanje vodi Fina u elektroničkom obliku, a on predstavlja jedinstvenu bazu podataka o svim zaprimljenim osnovama za plaćanje pojedinog ovršenika, stanju njihove izvršnosti te radnjama poduzetim prilikom provedbe ovrhe na temelju tih osnova za plaćanje. Tako očevidnik sadržava podatke o primljenim, vraćenim, izvršenim, neizvršenim osnovama na plaćanje. Osnovu za plaćanje Fina upisuje u Očevidnik prema trenutku (dan, sat i minuta) primitka osnove za plaćanje u Fini. Na pitanje kome je Fina ovlaštena dati podatke iz Očevidnika i koji su to uopće podaci, daje nam odredba čl. 20. ZPONS-a/18, a detaljnije i čl. 30. Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima.⁵¹

Za razliku od ranijeg uređenja, novost prema čl. 20. ZPONS-a/18 jest u tome što se zahtjev za davanjem podataka, osim u pisanom obliku, sada može podnijeti Fini i u elektroničkom obliku. Značajna je i novost da osobi koja tvrdi da namjerava pokrenuti postupak ovrhe ili osiguranja Fina daje podatke koji su za ovršenika evidentirani u Očevidniku o ukupnom iznosu neizvršenih osnova za plaćanje i danima blokade računa,⁵² podatak o tome ima li ovršenik otvoren račun u banci te ako je ovršenikov račun blokiran dulje od šest mjeseci i podatak je li u posljednjih šest mjeseci bilo naplata po prije dostavljenim osnovama za plaćanje. Prethodno navedenim omogućava se ovrhovoditeljima pribavljanje informacija nužnih za odluku o pokretanju ovršnog odnosno postupka osiguranja protiv ovršenika.

Propisano je i da tražitelj podataka mora dostaviti podatak o tražbini radi čijeg namirenja namjerava pokrenuti postupak ovrhe ili osiguranja te presliku isprave koja se odnosi na tu tražbinu.⁵³ Fina će ovršeniku i ovrhovoditelju dati sve podatke koji se na njih odnose. Isto tako, Fina će podatke kojima raspolaže dati i nadležnom tijelu za potrebe postupaka koje vode, a pobliže je definirano i što se smatra nadležnim tijelom.⁵⁴ Također, Fina će banci za njezina klijenta dati podatke o ukupnoj svoti neizvršenih osnova za plaćanje, danima blokade i postojanju mjere osiguranja, s obzirom na to da banka na temelju toga daje klijentu podatke/potvrde o solventnosti.⁵⁵

⁵⁰ Aras Kramar, S., *op. cit.* u bilj. 20., str. 29.

⁵¹ Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 71/2018, 46/2022, 155/2022.

⁵² U dane blokade uračunavaju se i dani kad ovršenik nije imao otvorenih računa s kojih se ovrha na novčanim sredstvima mogla provesti, sukladno čl. 30. st. 1. t. 5 ZPONS/18.

⁵³ čl. 20. st. 5. i 6. ZPONS-a/18

⁵⁴ Nadležno tijelo definirano je čl. 3. st. 1. t. 2. ZPONS/18: „Nadležno tijelo jest tijelo koje je na temelju zakona ovlašteno donositi, odnosno izdavati osnovu za plaćanje i voditi postupak radi provedbe ovrhe na novčanim sredstvima.“

⁵⁵ Sirovica, M., *Prikaz novog Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (II.)*, Pravo i porezi, br.10/18., 2018., str. 56-57.

Naknadu za davanje podataka, preslika i potvrda iz Očevidnika plaća podnositelj zahtjeva, na temelju pisanog zahtjeva, a Fina nije obvezna dati podatke, preslike ni potvrde prije plaćanja naknade.⁵⁶

3.4. Redoslijed izvršenja i prednost u izvršenju osnove za plaćanje

Fina daje naloge za izvršavanje osnova za plaćanje onim redoslijedom kojim su upisane u Očevidnike, zbog toga i jest odredba o evidentiranju dana, sata i minute zaprimanja osnove za plaćanje kako bi se očuvao prvenstveni red. Navedena odredba vrijedi, ako drugim zakonom nije drugačije propisano.

Osnova za plaćanje izvršava se na računima i oročenim novčanim sredstvima, počevši od financijske institucije koja vodi najprije otvoreni račun, odnosno oročena novčana sredstva, po svim računima i oročenim novčanim sredstvima u toj financijskoj situaciji te dalje tim redom po računima i oročenim novčanim sredstvima u svim financijskim institucijama prema vremenu najprije otvorenog računa odnosno oročenim novčanim sredstvima tako da se ovrha uvijek provodi na svim računima odnosno oročenim novčanim sredstvima u toj financijskoj instituciji.⁵⁷

Prednost u izvršenju osnova za plaćanje nalazimo između ostalog u odredbi čl. 527. st. 3. Obiteljskog zakona⁵⁸ kojom je izrijeком propisano da će se ovrha radi ostvarenja tražbine uzdržavanja za dijete provesti na plaći i drugim stalnim novčanim primanjima te na novčanim sredstvima po računu prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina neovisno o vremenu njihova nastanka. Isto tako odredbom čl. 206. st. 4. i 5. OZ-a, propisano je prioriteto izvršenje osnova za plaćanje kada govorimo o rješenju o ovrsi kojim se određuje ovrha radi naplate tražbine po osnovi neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine na novčanoj tražbini po računu ovršenika, sud će naložiti Fini da ovrhu radi naplate tražbine iz tog rješenja provede prije ovrhe radi naplate svih drugih tražbina po tom računu neovisno o vremenu njihova nastanka, osim ovrhe radi ostvarenja djetetove tražbine uzdržavanja.⁵⁹

3.5. Nemogućnost izvršenja osnove za plaćanje za ovršenika fizičku osobu

Jedna od najznačajnijih novosti u ovrsi koju provodi Fina prema ZPONS-u/18 zasigurno je odredba čl. 12. kojom se uređuje nemogućnost izvršenja osnove za plaćanje za ovršenika fizičku osobu. Svrha navedene odredbe prvenstveno je

⁵⁶ Naknadu za davanje podataka, preslika i potvrda iz Očevidnika podnositelj zahtjeva dužan je platiti (na temelju obavijesti o plaćanju koju izdaje Fina), prije izdavanja podataka, preslike odnosno potvrde te o istom dostaviti dokaz (čl. 22. st. 7. ZPONS-a/18).

⁵⁷ Čl. 8. ZPONS/18, vidjeti više u: Sirovica, M., *op. cit.* u bilj. 48., str. 68.

⁵⁸ Obiteljski zakon, Narodne novine, br. 103/2015, 98/2019, 47/2020, 49/2023, 156/2023., dalje: ObZ.

⁵⁹ Sirovica, M., *op. cit.* u bilj. 43., str. 68.

ograničavanje dugotrajnih blokada računa građana kada se ovrha na novčanim sredstvima pokazala neuspješnom. Dugotrajna blokada posljedica je nepostojanja propisanoga krajnjeg roka do kojeg je Fina obvezna neizvršenu osnovu za plaćanje držati upisanu u Očevidniku. Dakle, ta se odredba ne odnosi na ovršenike koji su pravne osobe jer je za pravne osobe koje imaju evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u razdoblju duljem od 120 dana prema Stečajnom zakonu⁶⁰ propisano automatsko pokretanje stečaja od strane Fine. Stoga je za njih, u pravilu, do tog razdoblja već otvoren ili će biti otvoren stečaj. U tom slučaju osnove za plaćanje moraju ostati evidentirane kako ne bi otpao stečajni razlog iz prijedloga.

Kako do stupanja na snagu novog ZPONS-a/18 u našem zakonodavstvu nije bilo propisano vrijeme za koje se može provoditi izvansudska ovrha putem Fine (koja je postala nemoguća), to znači da je ona zapravo mogla trajati neograničeno. Prema novoj odredbi čl. 12. ZPONS/18, koja donosi ograničenje agencijske ovrhe za ovršenike fizičke osobe, propisano je da ako se tražbina iz osnove za plaćanje ne naplati od ovršenika fizičke osobe u cijelosti u roku od tri godine od primitka u Finu, nakon što po toj osnovi za plaćanje nije bilo nikakvih naplata posljednjih šest mjeseci uzastopno s računa tog ovršenika, Fina prestaje s izvršavanjem te osnove za plaćanje za ovršenika iz osnove za plaćanje za kojeg su zadovoljeni navedeni uvjeti. Ako je po toj osnovi za plaćanje zaplijenjena određena svota, ta svota ostaje zaplijenjena i nakon prestanka daljnjeg izvršenja osnove za plaćanje, dok se ne steknu uvjeti za prijenos ili prestanak zapljene.⁶¹

No, Fina neće prestati s izvršavanjem takve upisane osnove za plaćanje ni nakon isteka roka od tri godine ako je riječ o mjerama osiguranja iz kaznenog postupka te ako se ovrha provodi radi namirenja tražbine zakonskog uzdržavanja djeteta i druge tražbine kada se ovrha provodi radi namirenja budućih obroka po dospijecu jer je riječ o tražbinama koje kontinuirano dospijevaju u budućnosti, najčešće mjesečno. Navedenim se nastojalo ostvariti smanjivanje broja blokiranih građana, ali i smanjivanje broja zaprimljenih novih osnova za plaćanje u odnosu na građane koji su već blokirani.⁶²

3.6. Vraćanje osnove za plaćanje i neprovedba ovrhe

Iz navedenoga je jasno da propisi o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima naglašavaju formalizam kako bi, s jedne strane, spriječili višestruku naplatu

⁶⁰ Odredbom čl. 110. st. 1. Stečajnog zakona, Narodne novine br. 71/2015, 104/2017, 36/2022, 27/2024., izričito je propisana dužnost Fine na podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ako pravna osoba u Očevidniku redosljeda osnova za plaćanje ima evidentirane neizvršene osnove za plaćanje u neprekinutom razdoblju od 120 dana, u roku od osam dana od isteka toga razdoblja, osim ako su ispunjene pretpostavke iz čl. 428. (skraćeni stečajni postupak).

⁶¹ Radi usporedbe vidjeti i: Bodul, D., *Treba li propisati rokove za završetak sudske postupka?*, dostupno na: <https://informativni.hr/strucnici/lanci/5326?hls=Treba%2520li%2520propisati%2520rokove%2520za> (12. 9. 2023.).

⁶² Sirovica, M., *Prikaz novog Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (I.)*, Pravo i porezi, br. 9/18., 2018., str. 68.

određenih osnova za plaćanje te eliminirali zlouporabe i manipulacije u procesu naplate preko Fine. S druge strane, ti propisi nastoje omogućiti što bržu, učinkovitiju i kvalitetniju provedbu ovrhe koju obavlja Fina, pri čemu je Fina svedena na tehničko provedbeno tijelo, bez ovlasti za određivanje ovrhe, uređivanje odnosa sudionika u ovršnom postupku ili interveniranje u njihove međusobne odnose tijekom izvansudske ovrhe.⁶³

Propisani formalizam u postupanju Fine ipak se pokušava smanjiti OZ/20, novim ZPONS-om/18 i podzakonskim propisima donesenim na temelju tih zakona, što se prvenstveno očituje u novom, tolerantnijem obliku u kojemu se sada mogu podnositi osnove za plaćanje. Osim dostave u izvorniku ili otpravku, brojne se osnove za plaćanje sada mogu dostaviti i u ovjerenoj preslici ili ovjerenom prijepisu. Do stupanja na snagu ZPONS-a/18⁶⁴ Fina je bila dužna vratiti, dakle ne izvršiti osnovu za plaćanje koja joj je bila dostavljena u ovjerenoj preslici ili ovjerenom prijepisu, što je često rezultiralo ljutnjom podnositelja takve osnove za plaćanje. Novi, izmijenjeni razlozi za nepostupanje Fine prema zaprimljenoj osnovi za plaćanje, odnosno razlozi za vraćanje osnove za plaćanje propisani su čl. 14., 15. i 16. novog Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima.⁶⁵

Naknadu za vraćanje osnove za plaćanje po zahtjevu ovrhovoditelja ili ovršenika plaća podnositelj zahtjeva za vraćanjem osnove za plaćanje. Fina će, sukladno čl. 9. Pravilnika, postupiti prema zahtjevu za vraćanjem osnove za plaćanje tek nakon što je ovrhovoditelj izvršio plaćanje naknade na temelju obavijesti o plaćanju i o istom dostavio dokaz o plaćanju.⁶⁶

Dakle, Fina će ovrhovoditelju, samo ako podnese zahtjev, vratiti naknadu koju je predujmio za osnovu za plaćanje za koju je Fina utvrdila nemogućnost izvršenja.⁶⁷

3.7. Naknade Fine

Načelo je ovršnog postupka da troškove predujmljuje ovrhovoditelj, a konačno ih snosi ovršenik. Da bi se izvansudska ovrha uskladila s tim načelom, ZPONS/18 propisuje novi način naplate naknade.

Naime, čl. 22. st. 1. ZPONS-a/18 propisuje da je ovrhovoditelj obavezan predujmiti Fini svotu propisane naknade za provedbu osnove za plaćanje, a Fina će tu svotu upisati u Očevidnik zajedno s tražbinom iz osnove za plaćanje te provesti ovrhu u korist ovrhovoditelja. Tako se omogućuje predujmljivanje troškova provedbe ovrhe od strane ovrhovoditelja, a istodobno se omogućuje da tu svotu

⁶³ Tako i: Sirovica, M., *op. cit.* u bilj. 48., str. 64.

⁶⁴ Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 68/2018.

⁶⁵ Glede vraćanja osnove za plaćanje vidjeti odredbe čl. 14., 15. i 16. Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima.

⁶⁶ Čl. 9. Pravilnika o vrstama naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 71/2018, 155/2022.

⁶⁷ Čl. 14. st. 2. Pravilnika o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima.

troška ovrhovoditelju konačno plati ovršenik. Na svotu naknada koje Fina naplaćuje za poduzimanje radnji pri provedbi ovrhe ne plaća se porez na dodanu vrijednost.⁶⁸

Svota naknade Fine određuje se prema cjeniku Fine koji se objavljuje na njezinim internetskim stranicama, a ovisi o visini glavnice duga iz osnove za plaćanje za koju se traži ovrha na novčanim sredstvima, a ne više o radnjama koje Fina mora provesti radi izvršenja osnove za plaćanje, kako je to bilo prema starom Pravilniku o vrstama i visini naknada za obavljanje poslova propisanih ZPONS-om/18.⁶⁹

4. OVRHA NA NOVČANIM SREDSTVIMA U NJEMAČKOM ZAKONODAVSTVU

4.1. Normativni okvir

Ovrha na novčanim sredstvima u zakonodavstvu SR Njemačke prvenstveno je uređena u osmoj knjizi Zakona o građanskom sudskom postupku (*Zivilprozessordnung*)⁷⁰ koja sadrži odredbe o ovrsi (§ 704. – 945.b). Ovrha na novčanim sredstvima uređena je drugim odjeljkom osme knjige koji nosi naziv *Ovrha radi novčane tražbine* (§ 802.a – 882.i), podnaslov treći, pod nazivom *Ovrha tražbina i drugih imovinskih prava* (§ 828. – 863. ZPO-a).

Kako bismo dobili cjelovitu sliku normativnog okvira koji uređuje predmetni institut, trebalo je obratiti pažnju i na sedmu knjigu ZPO-a, pod naslovom *Mahnverfahren* (odredbe § 688. – 703.d.), te Zakon o višim pravosudnim službenicima (*Rechtspflegergesetz*),⁷¹ Porezni zakon (*Abgabenordnung*),⁷² Zakon o sudskim troškovima (*Gerichtskostengesetz*),⁷³ Zakon o naknadama odvjetnika (*Rechtsanwaltsvergütungsgesetz*),⁷⁴ Zakon o troškovima sudskih ovršitelja (*Gerichtsvollzieherkostengesetz*)⁷⁵ i dr.

⁶⁸ Čl. 22. st. 8. ZPONS-a/18.

⁶⁹ Tako i: Sirovica, M., *op. cit.* u bilj. 62., str. 60.

⁷⁰ *Zivilprozessordnung* (ZPO) in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. Dezember 2005 (BGBl. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781), die zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 7. Oktober 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 302) geändert worden ist.

⁷¹ *Rechtspflegergesetz* (RPfG) in der Fassung der Bekanntmachung vom 14. April 2013 (BGBl. I S. 778, 2014 I S. 46), das zuletzt durch Artikel 6 des Gesetzes vom 19. Juni 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 206) geändert worden ist.

⁷² *Abgabenordnung* in der Fassung der Bekanntmachung vom 1. Oktober 2002 (BGBl. I S. 3866; 2003 I S. 61), die zuletzt durch Artikel 8a des Gesetzes vom 19. Juli 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 245) geändert worden ist.

⁷³ *Gerichtskostengesetz* (GKG) in der Fassung der Bekanntmachung vom 27. Februar 2014 (BGBl. I S. 154), das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 7. Oktober 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 302) geändert worden ist.

⁷⁴ *Rechtsanwaltsvergütungsgesetz*, RVG (Gesetz über die Vergütung von Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälten) Artikel 3 des Gesetzes vom 05.05.2004 (BGBl. I S. 718), in Kraft getreten am 01.07.2004 zuletzt geändert durch Gesetz vom 08.10.2023 (BGBl. I S. 272) m.W.v. 13.10.2023.

⁷⁵ *Gerichtsvollzieherkostengesetz* (GvKostG) vom 19. April 2001 (BGBl. I S. 623), das zuletzt durch Artikel 20 des Gesetzes vom 5. Oktober 2021 (BGBl. I S. 4607) geändert worden ist.

4.2. Nadležnost

Za postupanje povodom prijedloga za ovrhu na novčanim sredstvima (i drugim imovinskim pravima) propisana je § 828. ZPO-a nadležnost ovršnog suda (*Vollstreckungsgericht*). Ovršni je sud u ovom slučaju općinski sud koji je opće mjesno nadležan za ovršenika, a za slučaj da ovršenik nema prebivalište u SR Njemačkoj, onda će biti nadležan svaki sud na čijem području ovršenik ima kakvu imovinu ili druga imovinska prava.⁷⁶ Prijedlog se putem sudske pisarnice dodjeljuje u rad višem pravosudnom službeniku, tzv. *Rechtspflageru*.⁷⁷ On je stvarno neovisno tijelo te je u svojim odlukama vezan samo uz pravo i zakon. Njegova nadležnost za postupanje izričito je propisana § 20. RPflG.⁷⁸ Institut *Rechtspflegers*, u različitim modelima, u SR Njemačkoj i Austriji, ustaljeni je institut koji su preuzele i druge europske države (Poljska, Češka, Estonija), a sve s ciljem rasterećenja pravosudnog sustava.⁷⁹

4.3. Pokretanje postupka i provedba ovrhe na novčanim sredstvima ovršenika

Vjerovnik koji ima određeni ovršni naslov, tzv. *Vollstreckungstitel*⁸⁰ s klauzulom ovršnosti (*Vollstreckungsklausel*)⁸¹ te s potvrdom o dostavi ovršeniku, pokreće

⁷⁶ Odredbom § 828. st. 2., zakonodavac se poziva na § 23. ZPO-a kojim je propisana posebna mjesna nadležnost za imovinskopravne zahtjeve i predmete tužbe: „*Za imovinskopravne zahtjeve protiv osobe koja nema prebivalište u Njemačkoj, nadležan je sud na čijem se području nalazi imovina ili predmet koji se potražuje tužbom. U slučaju potraživanja, prebivalištem dužnika smatra se mjesto gdje se nalazi imovina, a ako je neka stvar određena kao osiguranje tražbine i mjesto gdje se ta stvar nalazi.*“

⁷⁷ Vidjeti: Dallmayer, P.; Eickmann, D., *Rechtspflegergesetz, Kommentar*, C. H. Beck, München 1996.

⁷⁸ U § 20 br. 12. i 13. RPflG taksativno su navedeni slučajevi u kojima postupa *Rechtspfleger*, a glede 8. knjige ZPO-a to su sljedeći slučajevi: § 726 st. 1., 727.-729., 733., 738., 742., 744., 745. st. 2, 749., 797. st. 2. br. 3.c.

⁷⁹ Vidjeti više u: Maganić, A.; Hraste, L., *Različiti oblici rasterećenja pravosuđa u Republici Hrvatskoj – trebaju li Hrvatskoj Rechtspflegeri?* Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja, Vol. 46 No. 93, 2013.

⁸⁰ *Vollstreckungstitel*, pojam je skupan za ovršne i vjerodostojne isprave kao temelj za pokretanje postupka ovrhe te su isti taksativno navedeni u § 704. i 794. ZPO-a.

⁸¹ Klauzula ovršnosti nije potrebna za rješenja o izvršenju (*Vollstreckungsbescheid*) iz njemačkog postupka opomene, odnosno postupka za izdavanje platnog naloga (*Mahnverfahren* § 688. – 703.d ZPO). *Mahnverfahren* bismo izravno preveli kao „postupak opomene“ ili „postupak opominjanja“, ali proučavajući zakonodavna rješenja samoga postupka, odredbe su gotove istovjetne našem postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, prigovoru na rješenje o ovrshi na temelju vjerodostojne isprave, kao i postupku za izdavanje platnog naloga. Krucijalna razlika je u nadležnosti kod postupka ovrhe na temelju vjerodostojne isprave, jer tu u prvom stupnju postupaju javni bilježnici kao povjerenici suda, a u Njemačkoj *Rechtspflegeri*, te tek po prigovoru predmet se ustupa sudu. Nadalje, prema čl. 58. OZ-a, ako se rješenje o ovrshi pobija u cijelosti ili samo u dijelu kojim je ovršeniku naloženo da namiri tražbinu, sud kojemu je prigovor podnesen stavit će izvan snage rješenje o ovrshi u dijelu kojim je određena ovrha i ukinuti provedene radnje, a postupak će nastaviti kao u povodu prigovora protiv platnoga naloga..., dakle svojevrsnim automatizmom, dok je u njemačkom zakonodavstvu odredbom § 697. ZPO-a propisana obveza ovrhovoditelja da po zaprimljenom prigovoru, u roku od dva tjedna, podnese sudu svoj zahtjev u obliku tužbenog zahtjeva s obrazloženjem svoje tražbine. Isto tako, u hrvatskom je pravu postupak za izdavanje platnog naloga samostalan postupak, dok je u njemačkom zakonodavstvu ukomponiran u *Mahnverfahren*.

postupak ovrhe podnošenjem zahtjeva za izdavanje rješenja za pljenidbu i prijenos (*Pfändungs- und Überweisungsbeschluss-PfÜB*).⁸² Dok se državne institucije koriste rješenjem za pljenidbu i oduzimanje (*Pfändungs- und Einziehungsverfügung*) koji provode samostalno po posebnim odredbama.⁸³

Rješenje za pljenidbu i prijenos (*PfÜB*) u skladu s § 829. ZPO-a mogu ishoditi fizičke osobe, ali i pravne osobe. Zapljenjena računa smatra se pravomoćnom čim se rješenje o zapljeni i prijenosu dostavi kreditnoj instituciji (banka, štedna banka ili stambena štedionica).⁸⁴

Da bi se pljenidba provela rješenjem o pljenidbi i prijenosu, potrebno je nadležnom ovršnom sudu podnijeti zahtjev za izdavanje rješenja o pljenidbi i prijenosu. Zahtjev se mora podnijeti u pisanom obliku na standardiziranom obrascu⁸⁵ sukladno Pravilniku o obrascima za prisilnu ovrhu (*Zwangsvollstreckungsformularverordnung*).⁸⁶ Ispunjeni zahtjev možete poslati sudu poštom ili podnijeti osobno u pisarnici nadležnog ovršnog suda. Rješenje za pljenidbu i prijenos treba sadržavati oznaku dužnika, vjerovnika, ovršenikova dužnika (treće osobe), tražbinu vjerovnika, razlog zapljene, podatke o računu dužnika, najavu zapljene. Ovršenikov dužnik nema pravo zaplijenjenju tražbinu isplatiti dužniku, isto tako je dužnik u obvezi suzdržati se od isplate iznosa.

Tako je § 829. st. 1. ZPO-a propisano da sud mora trećem (ovršenikovu dužniku) zabraniti isplatu te istodobno dužniku mora narediti da se suzdrži od svakog raspolaganja tražbinom, a posebice od njezine naplate. Pljenidba više novčanih tražbina protiv različitih trećih osoba (ovršenikovih dužnika) trebale bi se donijeti na zahtjev vjerovnika jedinstvenim rješenjem, pod uvjetom da je to potrebno za namirenje tražbine i nema razloga za pretpostavku da je isto u sukobu s interesima trećih osoba (ovršenikovih dužnika). Pri čemu se dostavom rješenja, pljenidba smatra provedenom.⁸⁷

⁸² Pri čemu razlikujemo rješenje za pljenidbu i prijenos zbog običnog novčanog potraživanja (*Pfändung wegen gewöhnlicher Geldforderungen*) i rješenje za pljenidbu i prijenos zbog potraživanja uzdržavanja (*Unterhaltsforderungen mit einem Pfändungs- und Überweisungsbeschluss*).

⁸³ Državne institucije i tijela izdaju nalog za pljenidbu i oduzimanje u skladu s § 281., 282., 309., 314. i 315. Poreznog zakona koje ima učinak zapljene računa, međutim pljenidba stupa na snagu tek nakon što je nalog dostavljen ovršenikovu dužniku (trećoj osobi).

⁸⁴ Vidjeti: Sudergart, L. G., *Kontopfändung und P-Konto, Voraussetzungen, Rechtsfolgen, Drittschuldnerbearbeitung*, RWS-Skript 365, 4., neu bearb. Aufl. 2022., RWS Verlag, Köln, str. 36-60.

⁸⁵ Kako se postupak za pljenidbu i prijenos razvio u masovan postupak, pokazalo se svrsishodnim da vjerovnici podnesu zahtjev na način da željenu odluku podnose kao gotov nacrt, pa ako se zahtjevu udovolji, sud nema puno posla oko izrade rješenja. Tako su ovrhovoditelji od 1. ožujka 2013. godine dužni podnijeti zahtjev za izdavanje rješenja za pljenidbu i prijenos na obveznim obrascima koji se mogu preuzeti na web-stranici njemačkog Ministarstva pravosuđa. Obrazac je dostupan u dvije verzije, kao zahtjev za izdavanje rješenja za pljenidbu i prijenos, posebno za uobičajene novčane tražbine i kao zahtjev za izdavanje naloga za ovrhu i prijenos za potraživanja uzdržavanja. Vidjeti: BMJ - Homepage - Antrag auf Erlass eines Pfändungsbeschlusses und eines Pfändungs- und Überweisungsbeschlusses (2. 11. 2023.).

⁸⁶ *Zwangsvollstreckungsformular-Verordnung (ZVFV)* vom 16. Dezember 2022 (BGBl. I S. 2368), die zuletzt durch Artikel 1 der Verordnung vom 17. Juni 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 203) geändert worden ist.

⁸⁷ Usporedi: § 829. ZPO-a i čl. 176. i 197. OZ-a.

Tako je treća osoba fizička osoba, trgovačko društvo ili državno tijelo ili kreditna institucija prema kojoj dužnik-ovršnik ima potraživanje, npr. poslodavac ili banka.⁸⁸ Po zaprimanju uredna zahtjeva, sud, odnosno *Rechtspfleger*, izdaje rješenje o pljenidbi i prijenosu, te ga dostavlja (običnom poštom) banci (bankama) navedenom u zahtjevu. Od banaka se traži da zaplijene račune dužnika koji se tamo nalaze i da zaplijenjene iznose uplate na račun ovrhovoditelja. Banke su zakonski obvezne udovoljiti ovom zahtjevu.

Pri dostavi rješenja o pljenidbi i prijenosu ovršeniku, ovrhovoditelj, kako bi osigurao što efikasnije i brže zaprimanje, može tražiti dostavu preko ovršne pisarnice (tzv. posredovanje pri dostavi). Pisarnica zatim u postupak dostave uključuje sudskog ovršitelja. U suprotnom bi ovrhovoditelj morao osigurati da sudski ovršitelj uruči odluku ovršenikovu dužniku. Ako ovrhovoditelj traži da se dostava obavi posredovano putem suda, može također zatražiti da se od ovršenikova dužnika pribavi izjava (*Drittschuldnererklärung*),⁸⁹ kojom se, u roku od dva tjedna od zaprimanja, očituje o tome: priznaje li i u kojoj mjeri zahtjev opravdanim i je li ga spreman platiti; da li i koje zahtjeve druge osobe postavljaju u odnosu na tu tražbinu; je li i za koje potraživanje tražbina već zaplijenjena po zahtjevu drugih vjerovnika i je li račun čiji je saldo zaplijenjen u proteklih dvanaest mjeseci u skladu s § 907. proglašen nezaplijenjivim te je li riječ o zaštićenom računu u skladu s § 850.k, ili je riječ o zajedničkom računu u skladu s § 850.l.⁹⁰ Dužnikov dužnik odgovara vjerovniku za štetu koja nastane neispunjenjem njegove obveze.⁹¹

Nije propisana obveza saslušanja ovršenika prije pljenidbe računa (§ 834.), kako bi se onemogućilo odugovlačenje postupka, međutim saslušanje *argumentum a contrario* nije zabranjeno.⁹² Što se tiče opsega pljenidbe sredstava po računu, određeno je da se ima zaplijeniti stanje na dan dostave rješenja za pljenidbu kao i dnevna stanja u danima nakon pljenidbe (§ 833.a).

Nadalje, relevantna je odredba § 835., koja govori o prijenosu zaplijenjene tražbine, koja se po izboru vjerovnika prenosi istome radi isplate ili on može prihvatiti ustupanje dužnikove tražbine (cesiju) prema trećoj osobi. U potonjem slučaju tražbina se prenosi na ovrhovoditelja s učinkom da se on, ako tražbina postoji, smatra namirenim u odnosu na svoju tražbinu prema dužniku.⁹³ Ako su

⁸⁸ Vidjeti: Landgericht Stuttgart, Urteil vom 10. 5. 2012., 19 T 353/11.

⁸⁹ § 840. ZPO-a.

⁹⁰ § 850.l ZPO-a propisuje posebna ograničenja glede ovrhe po zajedničkom računu, čija je svrha da se ovršeniku omogući u danom roku od mjesec dana zatražiti otvaranje računa na svoje ime na koji će biti prenesena sredstva koja se i inače na njegovo ime uplaćuju, ali može i drugi iznos sporazumno određen s drugim imateljima računa ili, pak, sporazumno određen s vjerovnikom. Takav sporazum mora biti pisano dostavljen kreditnoj instituciji. Isto tako, ovršenik može za taj novi račun zatražiti da se pretvori u zaštićeni račun.

⁹¹ Usp. čl. 182. OZ-a.

⁹² Iznimno § 850.b st. 3. ZPO-a, propisuje obvezu saslušanja svih sudionika u postupku, dakle ne samo stranaka.

⁹³ Vidjeti: § 398. BGB-a. (Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), das zuletzt durch Artikel 9 des Gesetzes vom 16. Juli 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 240) geändert worden ist). Ovaj način namirenja jako je rijedak u praksi zbog velikoga rizika koji vjerovnik (cesionar) time preuzima glede mogućnosti naplate od cesusa.

zaplijenjena sredstva po računu fizičke osobe, onda mogu tek istekom mjesec dana biti stavljena ovrhovoditelju na raspolaganje, ako se pljenidba odnosi i na buduća primanja, ovršni sud će, na zahtjev ovršenika, odrediti da se te uplate imaju isto tako tek nakon mjesec dana prenijeti.⁹⁴

4.4. Troškovi provedbe ovrhe na novčanim sredstvima

Odredbom § 788. st. 1. ZPO-a, odgovoreno je na pitanje na čiji teret padaju troškovi provedbe ovrhe na novčanim sredstvima ovršenika. Naime, troškove ovrhe, ako su bili nužni (§ 91.),⁹⁵ snosi dužnik te se moraju naplatiti istodobno s tražbinom koja je predmet ovrhe. Iako je ovršenik dužan podmiriti troškove ovrhe, vjerovnik prvo mora platiti troškove, a zatim ih kasnije naplatiti od dužnika.⁹⁶

Na pitanje koliki će biti troškovi ovrhe ne može se dati općeniti odgovor jer se u izračunu moraju uzeti u obzir različiti čimbenici. Prvenstveno za svaki zahtjev za izdavanje rješenja za pljenidbu i prijenos, vjerovnik u pravilu mora platiti ovršnom sudu predujam od 22,00 eura, neovisno o visini tražbine.⁹⁷ Tome se kasnije dodaju troškovi sudskog ovršitelja, ako je njegov rad bio nužan, dakle ranije spomenuti troškovi dostave rješenja posredstvom suda, na zahtjev vjerovnika, ne smatraju se u većini slučajeva nužnim troškovima. Naknade za rad sudskog ovršitelja uređene su Zakonom o troškovima sudskih ovršitelja (*GvKostG*).

Nadalje, ako se angažira odvjetnik, njegovi troškovi za pripremne radnje i/ili Zahtjev za izdavanje rješenja za pljenidbu i prijenos iznose 0,3 pristojbe za postupak prema br. 3309 VV RVG u vezi s § 34 st. 3 RVG-a.⁹⁸ Kontroverzno je kako treba mjeriti vrijednost predmeta spora ako zapljena nije ostvarena ili je postala nemoguća. Zapravo uspjeh ovrhovoditelja u naplati dugovane tražbine nije bitan jer, prema općim načelima, vrijednost predmeta spora utvrđuje se u trenutku podnošenja zahtjeva. Stoga se prema § 25. st. 1. br. 1. RVG-a mora uzeti u obzir nominalna vrijednost tražbine koju treba ovršiti.⁹⁹

Unatoč velikoj količini posla, kreditne institucije ne smiju naplaćivati nikakve naknade prilikom pljenidbe računa jer se radi o ispunjavanju zakonske obveze, a ne o pružanju posebne usluge. To se odnosi i na obradu i na praćenje mjera zapljene.¹⁰⁰

⁹⁴ Svrha ovoga roka jest u zaštiti prava ovršenika i to kako bi mu se ostavili mogućnost i vrijeme da zatraži i formira zaštićeni račun (*Pfändungsschutzkonto*). Ova odredba nastala je kao rezultat donošenja Zakona o daljnjem razvoju zakona o zaštiti računa od zapljene i izmjena odredbi o zaštićenom računu (*Gesetzes zur Fortentwicklung des Rechts des Pfändungsschutzkontos und zur Änderung von Vorschriften des Pfändungsschutzes-Pfändungsschutzkonto-Fortentwicklungsgesetz - PKoFoG*) od 22. 11. 2020. (BGBl. I S. 2466).

⁹⁵ Odredbe § 91. ZPO-a, jesu temelj za sve troškove postupka koje obuhvaća ZPO.

⁹⁶ Thomas, H.; Putzo, H., *Zivilprozessordnung*, Kommentar, 42. Auflage, Munchen: C. H. Beck, 2021., str. 1197.-1204.

⁹⁷ Prema broju 2111. Troškovnika Zakona o sudskim troškovima (KV GKG), sukladno § 34. GKG.

⁹⁸ Vidjeti br. 3309 VV RVG u vezi s § 34. RVG-a.

⁹⁹ Vidjeti više u: Toussaint, G., *Kostenrecht*, 51. Auflage, Munchen: C. H. Beck, 2021

¹⁰⁰ Vidjeti: Bundesgerichtshof (BGH) Urteil vom 18.5.1999.-XIO ZR 219/98; OLG Düsseldorf.

5. ZAKLJUČAK

Razne metode ovrhe radi naplate novčanih tražbina čine, s obzirom na svoju učestalost i važnost za ostvarivanje pravnog reda te gospodarske i socijalne sigurnosti i stabilnosti, okosnicu ovršnopravnog sustava.¹⁰¹ Stoga se zakonskim intervencijama pokušalo adekvatno urediti OZ kako bi se stvorili potrebni preduvjeti koji će ovršenici omogućiti lakše podmirenje troškova ovrhe te, s druge strane, ovrhovoditeljima učinkovitije namirenje njihovih tražbina, uz što manje troškova.

Cilj ovog rada bio je prikazati reforme koje su donesene ZID OZ-om/20 kojim su u odnosu na postupak ovrhe na temelju vjerodostojne isprave učinjene ozbiljne intervencije. Međutim, promatrajući pojedina rješenja u njihovoj ukupnosti, teško se može očekivati ubrzanje ovršnog postupka (i postupka osiguranja) i smanjenja troškova, prvenstveno u odnosu na novu obvezu javnog bilježnika da po zaprimanju urednog prijedloga za ovrhu, isti prvo pošalje ovršeniku, uz obavijest da može u roku od 15 dana podmiriti svoje dugovanje prema ovrhovoditelju. Još je uvijek rano za procijeniti učinkovitost navedenih rješenja te ćemo tek protekom vremena moći donijeti zaključak o učinkovitosti navedenog rješenja, odnosno hoće li navedeno uistinu potaknuti ovršenike na ispunjenje svojih obveza po zaprimanju obavijesti. Nadalje, u odnosu na neuredne prijedloge za ovrhu, predlaže se usklađenje odredbe čl. 281., st. 5. i 7. OZ-a s novom ulogom javnih bilježnika kao povjerenika suda u ovršnom postupku, te podredne primjene odredbe čl. 109. ZPP-a. Naime, stava smo da bi javni bilježnik prvo trebao pozvati ovrhovoditelja na ispravak/dopunu prijedloga u danom roku, a tek protekom toga roka, predmet dostaviti nadležnom sudu.

Promatramo li normativni okvir i sam postupak ovrhe na novčanim sredstvima na temelju vjerodostojne isprave u pravnom uređenju SR Njemačke, uočavamo niz različitosti u odnosu na hrvatsko zakonodavstvo. Počevši od same nadležnosti, odnosno ovlaštenika za postupanje po prijedlogu, institut *Rechtspflagera* po svim svojim bitnim obilježjima predstavlja inačicu onoga što je kod nas u nadležnosti javnih bilježnika, sada kao povjerenika suda. Nadalje, Fina kao institucija i njezin djelokrug ovlasti, koji postoji u Republici Hrvatskoj, u njemačkom su sustavu apsolutna nepoznanica, već je njezin djelokrug djelatnosti podijeljen na različite institucije, od Ministarstva pravosuđa, Ministarstva financija do samih kreditnih institucija (i sve besprijekorno funkcionira). Stoga možemo zaključiti kako i Republika Hrvatska i SR Njemačka (iako imaju različito normativno uređenje predmetnog postupka), imaju za cilj modernizaciju, odnosno digitalizaciju samoga postupka, čime se teži pojednostavljenju, transparentnosti i smanjenju troškova kao i samog trajanja postupka ovrhe.

Zaključno, u odnosu na elektroničku ovrhu te ulogu javnih bilježnika kao povjerenika suda, jasan je stav zakonodavca da postupnim reformiranjem i elektronifikacijom pravosuđa stremlji unifikaciji, racionalizaciji i efikasnosti ovršnog i drugih postupaka. SR Njemačka u velikoj je mjeri započela s reformom, odnosno

¹⁰¹ Dika, M., *Građansko ovršno pravo*, Zagreb, Narodne novine, 2007., str. 146.

elektronifikacijom ovršnog postupka još u ožujku 2013. godine, te je stoga teško u ovom trenutku povući realne usporedbe glede učinkovitosti navedenih reformi u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave u SR Njemačkoj i Republici Hrvatskoj. Međutim, autor je stava da je, obzirom na dostupne resurse (financijske i tehničke), Republika Hrvatska na dobrom putu podizanja standarda na europsku razinu.

LITERATURA

Knjige i članci

1. Aras Kramar, S., *Elektronička ovrha*, Pravo i porezi, br.9/21., 2021., str. 15-31.
2. Aras Kramar, S., *Ovrha na temelju vjerodostojne isprave prema noveli Ovršnog zakona iz 2020. godine*, Pravo i porezi, br.12/20., 2020., str. 16-24.
3. Dallmayer, P.; Eickmann, D., *Rechtspflegergesetz, Kommentar*, C. H. Beck, München, 1996.
4. Dika, M., *Građansko ovršno pravo*, Zagreb, Narodne novine, 2007.
5. Dika, M.; Garac S.; Matko-Ruždjak, J.; *Novine u ovršnom pravu: Nov Ovršni zakon (NN 112/2) i pročišćeni tekst o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (NN 91/10, 112/12)*, Zagreb: Organizator d.d., 2004.
6. Maganić, A.; Hraste, L., *Različiti oblici rasterećenja pravosuđa u Republici Hrvatskoj – trebaju li Hrvatskoj Rechtspflegeri?* Pravnik: časopis za pravna i društvena pitanja, Vol. 46 No. 93, 2013., str. 29-54.
7. Sirovica, M., *Prikaz novog Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (II.)*, Pravo i porezi, br. 10/18., 2018., str. 54-67.
8. Sirovica, M., *Prikaz novog Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima (I.)*, Pravo i porezi, br. 9/18., 2018., str. 64-73.
9. Sirovica, M., *Uloga FINA-e u ovrsi na novčanim sredstvima – aktualni normativni okvir (I.)*, Pravo i porezi, br. 2/20., 2020., str. 63-71.
10. Sudergart, L. G., *Kontopfändung und P-Konto, Voraussetzungen, Rechtsfolgen, Drittschuldnerbearbeitung*, RWS-Skript 365, 4., neu bearb. Aufl. 2022., RWS Verlag, Köln 2022.
11. Šago, D.; Boban, M., *Neki aspekti novina u elektroničkoj komunikaciji pred sudovima*, Zbornik radova s V. međunarodnog savjetovanja „Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća“, Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, 2019., str. 471-498.
12. Thomas, H.; Putzo, H., *Zivilprozessordnung*, Kommentar, 42. Auflage, Munchen: C. H. Beck, 2021.
13. Toussaint, G., *Kostenrecht*, 51. Auflage, Munchen: C. H. Beck, 2021.

Pravni propisi

1. Abgabenordnung in der Fassung der Bekanntmachung vom 1. Oktober 2002 (BGBl. I S. 3866; 2003 I S. 61), die zuletzt durch Artikel 8a des Gesetzes vom 19. Juli 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 245) geändert worden ist.

2. Bürgerliches Gesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 2. Januar 2002 (BGBl. I S. 42, 2909; 2003 I S. 738), das zuletzt durch Artikel 9 des Gesetzes vom 16. Juli 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 240) geändert worden ist.
3. Gerichtskostengesetz in der Fassung der Bekanntmachung vom 27. Februar 2014 (BGBl. I S. 154), das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 7. Oktober 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 302) geändert worden ist.
4. Gesetzes zur Fortentwicklung des Rechts des Pfändungsschutzkontos und zur Änderung von Vorschriften des Pfändungsschutzes (Pfändungsschutzkonto-Fortentwicklungsgesetz - PKoFoG) vom 22. 11. 2020 (BGBl. I S. 2466), in Kraft getreten am 1. 12. 2021.
5. Obiteljski zakon, Narodne novine, br. 103/2015, 98/2019, 47/2020, 49/2023, 156/2023.
6. Ovršni zakon iz 2012. godine, Narodne novine, br. 112/2012, 25/2013 – v. čl. 101. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku iz 2013. godine, 93/2014, 55/2016 – Odluka USRH, br.: U-I-2881/2014 i dr. od 1. 6. 2016., 73/2017, 131/2020, 114/2022, 6/2024.
7. Pravilnik o elektroničkoj komunikaciji, Narodne novine, br. 139/2021, 27/2023, 39/2024, 36/2024.
8. Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 71/2018, 46/2022, 155/2022.
9. Pravilnik o naknadi i nagradi javnih bilježnika u ovršnom postupku, Narodne novine, br. 9/2021, 18/2022, 154/2022.
10. Pravilnik o obrascima u ovršnom postupku, načinu elektroničke komunikacije između sudionika i načinu dodjele predmeta u rad javnom bilježniku, Narodne novine, br. 43/2021, 94/2021.
11. Pravilnik o tehničkim uvjetima za provedbu Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 89/2018, 46/2022, 155/2022.
12. Pravilnik o vrstama naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 71/2018, 155/2022.
13. Stečajni zakon, Narodne novine, br. 71/2015, 104/2017, 36/2022, 27/2024.
14. Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (preinaka) (SL L 351, 20. 12. 2012., p. 1-32).
15. Uredba (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine (SL L 143, 30. 4. 2004., p. 15-39).
16. Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, Narodne novine br. 131/2020.
17. Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, Narodne novine, br. 114/2022.
18. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku, Narodne novine, br. 70/2019.
19. Zakon o javnom bilježništvu, Narodne novine, br. 78/1993, 29/1994, 162/1998, 16/2007, 75/2009, 120/2016, 57/2022.

20. Zakon o parničnom postupku, Službeni list SFRJ 4/1977, 36/1977, 6/1980, 36/1980, 43/1982, 69/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990, 35/1991, i Narodne novine, br. 53/1991, 91/1992, 58/1993, 112/1999, 88/2001, 117/2003, 88/2005, 02/2007, 84/2008, 96/2008, 123/2008, 57/2011, 148/2011, 25/2013, 89/2014, 70/2019, 80/2022, 114/2022.
21. Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, Narodne novine, br. 68/2018, 02/2020, 46/2020, 47/2020, 83/2020, 133/2020.
22. Zivilprozessordnung (ZPO) in der Fassung der Bekanntmachung vom 5. Dezember 2005 (BGBl. I S. 3202; 2006 I S. 431; 2007 I S. 1781), die zuletzt durch Artikel 2 des Gesetzes vom 7. Oktober 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 302) geändert worden ist.
23. Zwangsvollstreckungsformular-Verordnung (ZVFV) vom 16. Dezember 2022 (BGBl. I S. 2368), die zuletzt durch Artikel 1 der Verordnung vom 17. Juni 2024 (BGBl. 2024 I Nr. 203) geändert worden ist.

Mrežni izvori

1. Bodul, D., *Treba li propisati rokove za završetak sudskog postupka?*, dostupno na: <https://informator.hr/strucni-clanci/5326?hls=Treba%2520li%2520propisati%2520rokove%2520za> (12. 5. 2022.).
2. Bundesministerium der Justiz, BMJ - Homepage - Antrag auf Erlass eines Pfändungsbeschlusses und eines Pfändungs- und Überweisungsbeschlusses (2. 11. 2023.).
3. Financijska agencija, dostupno na: <https://www.fina.hr/tko-smo> (6. 9. 2024.).
4. <https://e-ovrhe.pravosudje.hr/#/home> (20. 9. 2024.).
5. <https://portal.vaco.hr/> (21. 9. 2024.).
6. Kemec, N., *E-ovrha u praksi javnih bilježnika*, dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2022B1632> (25. 9. 2024.).
7. Kontrec, D., *Ovrha na temelju vjerodostojne isprave*, dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/ovrha-na-temelju-vjerodostojne-isprave> (28. 9. 2024.).
8. Mandić, S., *Novosti glede naknada i nagrada javnih bilježnika u ovršnom postupku*, dostupno na: <https://informator.hr/strucni-clanci/4849?hls=Novosti%2520glede%2520naknada%2520i%2520nagrada%2520javnih%2520bilje%25C5%25BEenika> (20. 9. 2024.).
9. Marečić, A., *Postupak ovrhe na temelju vjerodostojne isprave prema noveli Ovršnog zakona*, 6. 7. 2021., dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/strucni-clanci/CLN20V01D2021B1526> (15. 9. 2024.).
10. Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona s Konačnim prijedlogom Zakona, od 19. studenoga 2020., dostupno na: https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2020-11-19/113605/PZE_69.pdf (30. 9. 2024.).
11. Priručnik za korištenje sustava e-Ovrhe za ovrhovoditelje, verzija 2.0., travanj 2023., dostupno na: <https://usluge.pravosudje.hr/about/e-ovrhe/Korisnicki.prirucnik.pdf>, (20. 9. 2024.).

Sudska praksa

1. Općinski sud u Zlataru, Stalna služba u Krapini br. Povrv-104/21 od 3. ožujka 2021.
2. Predmet C-551/15., presuda od 9. ožujka 2017., Pula parking d.o.o. protiv Svena Klausa Tederahna, EU:C:2017:193.
3. Predmet C-484/15, presuda od 9. ožujka 2017., Ibrica Zulfikarpašić protiv Slavena Gajera, EU:C:2017:199.
4. Bundesgerichtshof (BGH), Urteil vom 18. 5. 1999., XIO ZR 219/98; OLG Düsseldorf.
5. Landgericht Stuttgart, Urteil vom 10. 5. 2012., 19 T 353/11.
6. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, posl.br. Pž 2574/2018-2, od 19. 6. 2018.
7. Županijski sud u Rijeci, posl. br. Gž-2374/2020-2, od 2. 7. 2020.
8. Županijski sud u Varaždinu, posl. br. Gž Ovr-701/2021-2, od 15. 12. 2021.
9. Županijski sud u Bjelovaru, posl. br. Gž Ovr-44/2022-2, od 1. 2. 2022.

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE LEGAL REGULATION OF THE ENFORCEMENT PROCEDURE OF THE MONETARY FUNDS IN CROATIAN AND GERMAN LEGISLATION

The aim of this paper is to present and discuss the procedure of enforcement on monetary funds based on a credible document within the legal system of the Republic of Croatia, and to provide a comparative review of the relevant provisions and regulation of this procedure in German legislation. Special emphasis is placed on the changes introduced by the 2020 Act on Amendments to the Enforcement Act, particularly in relation to electronic enforcement and the digitization of the enforcement process. The paper also examines the role of the Financial Agency in the execution of enforcement on monetary assets, defining its normative framework and procedures. Furthermore, it provides an analysis of the relevant legal norms in German law governing the same procedure. The concluding section highlights the results of the comparative analysis between Croatian and German legislation.

Key words: *enforcement of funds, electronic enforcement, Financial Agency, Zwangsvollstreckung, Kontopfändung*